

мир — на вагу золота»), що засвідчує колективний характер цього концепту.

Домен ризику формує уявлення про боротьбу як дію, що передбачає готовність до небезпеки та невизначеності («Без бою й риби не зловиш», «Хто не ризикує, той не п'є шампанського»).

Психологічна витривалість репрезентує внутрішній вимір боротьби, пов'язаний зі стійкістю духу та здатністю відновлюватися після поразок («Вода камінь точить», «Не той сильний, хто не падає, а той, хто встає»).

Імпліцитна репрезентація концепту «боротьба» реалізується через метафоричні моделі, контрастивні конструкції, паралелізми та приховані суб'єктно-об'єктні ролі, що маскують пряме називання конфлікту, але активізують глибокі когнітивні сценарії. Це свідчить про високу семіотичну насиченість українського паремійного дискурсу та культурну значущість концепту боротьби в національній мовній картині світу.

Література

1. Горох, В. (ред.). (n.d.). *Словник української мови онлайн*. (дата звернення: 02.08.2025). <https://www.slovnkyk.ua>
2. Красавіна, Т. В. та ін. (2005). *Великий тлумачний словник сучасної української мови*. Перун. <https://slovnkyk.me/dict/vtsu>
3. Сендер, С. (2025). *Образна складова концепту боротьба/struggle в українських та британських пареміях: лінгвокогнітивний аналіз (Магістерська робота)*. еКМАІР, Національний університет «Києво-Могилянська академія». <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/36064>
4. Тихоніна, С. (2025). Концепт у лінгвістичному просторі: від одиниці мислення до концептосфери. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 86(3), 229-234. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-3-34>

УДК: 811.111'272'23(540)

Когнітивно-прагматичні трансформації New Englishes у Південній Азії

Дмитро Малезжик

ВІТІ імені Героїв Крут

d.malezhvyk@ukma.edu.ua

У сучасній історії англійської мови особливе місце посідають New Englishes — постколоніальні різновиди, що виникли внаслідок тривалого контакту англійської з місцевими мовами та соціокультурними практиками. Для Південної Азії це насамперед Indian English і Sri Lankan English. Дослідники підкреслюють, що англійська в цьому регіоні пройшла шлях від суперечливої колоніальної спадщини до стабільно вкоріненого елемента

мовної екології, а Індія розглядається як історичний вхідний різновид для інших південноазійських англійських і навіть як регіональний епіцентр. Водночас Sri Lankan English уже давно описується не як периферійний відгалужений код, а як окремий і самобутній південноазійський різновид англійської. Південна Азія (Індія, Пакистан, Шрі-Ланка) становить один із наймасштабніших ареалів інституціоналізації англійської мови, яка в межах Зовнішнього кола (Kachru 2005) зазнає глибоких когнітивно-прагматичних трансформацій під впливом індоарійських та дравідійських мовних субстратів. Ці зміни є наслідком концептуального перенесення, коли специфічна південноазійська картина світу накладається на загальноприйнятту англійську лексико-синтаксичну матрицю (Wolf & Polzenhagen 2009).

Когнітивна база південноазійських варіантів англійської (Indian English, Pakistani English, Sri Lankan English) глибоко вкорінена в традиційній клановій системі та релігійній філософії. Оскільки західна система термінів спорідненості не здатна відобразити необхідну для культури регіону маркованість статі та соціальної ієрархії, у мовленні виникають сталі гібридні лексеми-категоризатори на кшталт «cousin-brother» або «co-brother» (Sailaja 2009). Релігійний дискурс також проникає в когнітивну структуру: наприклад, у пакистанському варіанті лексеми типу «Inshallah» органічно інтегруються в синтаксис як концепти вираження невпевненості щодо майбутнього, виходячи за межі суто релігійного вжитку (Degenhardt 2023). У прагматичному вимірі комунікація в регіоні вимагає суттєвої модифікації іллокутивних актів і використання специфічних маркерів. Зокрема, індійський академічний та діловий дискурси свідомо зберігають архаїчні, «вікторіанські» формули ввічливості («do the needful», «respected sir»), які діють не як анахронізми, а як обов'язкові інструменти підкреслення соціальної субординації та збереження «обличчя» (Sailaja 2009). Натомість шрі-ланкійський варіант демонструє виразні стратегії інклюзії, де звертання «Uncle» чи «Aunty» до незнайомих людей старшого віку інтегрують співрозмовника в умовний родинний простір, тим самим зменшуючи соціальну дистанцію (Meyler 2007). Спільною рисою всіх макроваріантів регіону є також гіперболізоване використання інваріантних розділових питань («no?», «is it?», «isn't it?»), які слугують не запитом на об'єктивну інформацію, а прагматичними маркерами залучення, що апелюють до емпатії та підтверджують спільність фонових знань комунікантів (Wolf & Polzenhagen 2009).

Прагматичний рівень тут є особливо цінним для міжкультурної комунікації, бо саме на ньому видно, як мовці інтерпретують ввічливість, солідарність, дистанцію, кооперативність і соціальний статус. Корпусні дослідження requests, apologies, thanking і backchannels показують, що Indian English та Sri Lankan English не просто копіюють британські моделі, а виробляють власні частотні та функціональні патерни (Kachru 2005; Wolf & Polzenhagen

2009). Наведені дані дають підстави констатувати глибоку прагматичну акультурацію англійської мови в Південній Азії, оскільки вона динамічно пристосовується до автентичних комунікативних сценаріїв замість механічної екстраполяції колоніальних стандартів. Таким чином, трансформаційні процеси виходять за межі лексико-граматичних рівнів і охоплюють фундаментальну перебудову стратегій організації міжособистісного контакту та соціальної взаємодії.

Отже, когнітивно-прагматичні трансформації «нових англійських мов» Південної Азії переконливо засвідчують, що локальні лінгвістичні інновації є не структурними девіаціями, а закономірними механізмами адаптації. Вони дозволяють носіям успішно вербалізувати власну етнокультурну ідентичність, підтримувати соціальну гармонію та відтворювати унікальну південноазійську картину світу засобами глобальної мови.

Література

1. Degenhardt, J. (2023). Requests in Indian and Sri Lankan English. *World Englishes*, 42(3), 523–543. doi:10.1111/weng.12573.
2. Kachru, B. B. (2005). *Asian Englishes: Beyond the Canon*. Hong Kong University Press.
3. Meyler, M. (2007). *A Dictionary of Sri Lankan English*. Mirisgala.
4. Sailaja, P. (2009). *Indian English*. Edinburgh University Press.
5. Wolf, H.-G., & Polzenhagen, F. (2009). *World Englishes: A Cognitive Sociolinguistic Approach*. Walter de Gruyter.

УДК: 81-024.28:81'44'27

Мовне різноманіття світу: чи всі мови однаково “складні”?

Павленко Лариса Іванівна

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

larysa.pavlenko@ukma.edu.ua

Питання про те, чи є всі мови світу однаково складними, протягом століть залишалося одним із найфундаментальніших і найбільш контроверсійних у лінгвістиці. Метою цієї статті є огляд основних підходів до мовної складності з позицій типології та соціолінгвістики. Протягом більшої частини ХХ століття в академічному середовищі панувала «аксіома рівноскладності» (equi-complexity), згідно з якою будь-яка мова володіє приблизно однаковим загальним рівнем структурної складності (Hockett, 1958). Ця гіпотеза часто спиралася на принцип компенсації (trade-off principle): ідея полягала в тому, що надмірна складність на одному рівні мови обов'язково врівноважується простотою на іншому (Sapir, 1921). Класичним прикладом є трейд-офф між морфологією (відмінки) та синтаксисом (порядок слів).